नेपाल गजेट

भाग २

श्री ५ को सरकारद्वारा प्रकाशित

खण्ड १२ | काठमाडौं श्रावण १० गते २०१९ साल [अतिरिक्ताङ्क १२

श्री ५ को सरकार

कानून तथा न्याय मन्त्रालय

श्री ५ महाराजाधिराजबाट बनाइबक्सेको तल लेखिए बमोजिमको ऐन सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशित गरिएको छ ।

२०१९ सालको ऐन नं. ८

स्वस्तिश्री गिरिराज चक्रचूडामणि नरनारायणेत्यादि विविध विरुदाबली विराजमान मानोन्नत ओजस्वि राजन्य प्रोज्ज्वल नेपाल तारा अति ओजस्वी त्रिभुवन प्रजातन्त्र श्रीपद ॐ रामपट्ट अतुल ज्योतिर्मय त्रिशक्तिपट्ट अतिप्रबल गोरखा दक्षिणबाहु महाधिपति फील्ड मार्शल र सर्वोच्च कम्याण्डर इन–चीफ श्रीमन्महाराजाधिराज श्री श्री श्री महाराज महेन्द्र वीर विक्रम जंगबहादुर शाहबहादुर शमशेर जंग देवानाम् सदा समरविजयिनाम् ।

नेपाल विद्युत् कर्पोरेशनको स्थापना र व्यवस्था गर्न बनेको ऐन

प्रस्तावना: जनताको सुविधा एवं आर्थिक हितको लागि नेपाल अधिराज्यको विद्युत् सप्लाइमा सुधार ल्याई विद्युत् सप्लाई सेवाको सञ्चालन सुविधाजनक गर्न एक विद्युत् कर्पोरेशन स्थापना र व्यवस्था गर्नु वाञ्छनीय भएकोले,

श्री ५ महाराजाधिराज महेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवबाट नेपाल अधिराज्यको संविधानको धारा ५५ अनुसार यो ऐन बनाइबक्सेको छ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

परिच्छेद --१

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम, विस्तार र प्रारम्भः (१) यो ऐनको नाम "नेपाल विद्युत् कर्पोरेशन ऐन, २०१९" रहेको छ ।

(२) यो ऐन नेपाल अधिराज्यभर लागू हुनेछ ।

(३) यो ऐन श्री ५ को सरकारले नेपाल गजेटम सूचना प्रकाशित गरी तोकिदिएका मितिदेखि तोकिदिएको क्षेत्रहरूमा प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषाः विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यो ऐनमा–

(क) "कर्पोरेशन" भन्नाले यो ऐन अन्तर्गत स्थापना भएको नेपाल विद्युत् कर्पोरेशन सम्झनु पर्छ ।

(ख) "विद्युत्" भन्नाले पानी, डिजेल, कोयला वा अरू साधनबाट उत्पन्न गरिएको विद्युत् शक्ति सम्झनु पर्छ ।

(ग) "समिति" भन्नाले कर्पोरेशनको सञ्चालक समिति सम्झनु पर्छ ।

(घ) "विदेशी एजेन्सी" भन्नाले कुनै विदेशी सरकार वा विदेशी सरकारको एजेन्सी वा कुनै अन्तर्राष्ट्रिय संगठन वा विदेशी संस्था सम्झनु पर्छ ।

(ङ) "विनियम" भन्नाले यो ऐन अन्तर्गत समितिले बनाएको विनियम सम्झनु पर्छ ।

(च) "सञ्चालक" भन्नाले कर्पोरेशनको तत्कालको सञ्चालक सम्झनु पर्छ ।

(छ) "जनरल मैनेजर" भन्नाले कर्पोरेशनको तत्कालको जनरल मैनेजर सम्झनु पर्छ ।

(ज) "तोकिएको" वा "तोकिए बमोजिमको" भन्नाले यो ऐन अन्तर्गत बनेका नियमहरू वा विनियमहरूमा तोकिएको वा तोकिए बमोजिमको सम्झनु पर्छ ।

परिच्छेद–२

संस्थापन, पूंजी र व्यवस्था

३. कर्पोरेशनको संस्थापनः (१) नेपाल विद्युत् कर्पोरेशन नामले एउटा कर्पोरेशन स्थापित हुनेछ ।

(२) कर्पोरेशन अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला एक स्वशासित र संगठित संस्था हुनेछ । सो संस्थाको सबै कामको निमित्त आफ्नो एउटा छुट्टै छाप हुनेछ । यसले यस ऐन र प्रचलित नेपाल कानूनको अधीनमा रही चल अचल सम्पत्ति प्राप्त गर्न, भोग गर्न र

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

१४६०

नामसारी गर्न सक्नेछ। यसले आफ्नो नामबाट नालेश उजूर गर्न र यस उपर पनि सोही नामबाट नालेश उजूर लाग्न सक्नेछ।

(३) कर्पोरेशनको प्रधान कार्यालय काठमाडौंमा रहनेछ।

४. शेयर पूंजी र शेयर होल्डरहरूः (१) कर्पोरेशनको प्रारम्भिक अधिकृत पूंजी ने. रू. तीस करोड हुनेछ। सो रकमलाई ने.रू. १००।१०० एकसय एकसयको जम्मा तीस लाख शेयरमा विभाजित गरिनेछ। श्री ५ को सरकारको अनुमितले कर्पोरेशनको प्रारम्भिक अधिकृत पूंजीमा थपघट गर्न सकिनेछ। कर्पोरेशनको शेयर पूंजी घटी हुन आएमा प्रत्येक शेयरको अंकित (नोमिनल) मूल्य पनि सोही अनुपातमा घटाइनेछ।

(२) कर्पोरेशनले निष्काशन गरेको शेयर पूंजी मध्ये श्री ५ को सरकारले किनी अरू बांकी रहेको शेयर जनतालाई विक्रीमा दिइनेछ।

(३) प्रत्येक शेयर अविभाज्य हुनेछ र सो शेयर लिने प्रत्येक व्यक्तिले आफूले लिएको प्रत्येक शेयरको एक मतको हिसाबले शेयर होल्डरहरूको साधारण सभामा मत दिन पाउनेछ।

(४) कर्पोरेशनका शेयर होल्डरहरूको दायित्व सीमित हुनेछ।

५. ऋणपत्रहरू निकाल्ने अधिकारः—साधारण सभाको व्यवस्था भएपछि शेयर होल्डरहरूको साधारण सभामा पास भए बमोजिम र साधारण सभाको व्यवस्था नभएसम्म कर्पोरेशनले श्री ५ को सरकारको स्वीकृति लिई ब्याज आउने वा नआउने र लाभांश आउने वा नआउने ऋणपत्रहरू निकाल्न सक्नेछ।

६. अनुदान र ऋण लिने अधिकारः— साधारण सभाको व्यवस्था भएपछि सो सभाले पास गरे बमोजिम वा साधारण सभाको व्यवस्था नभएसम्म कर्पोरेशनले श्री ५ को सरकारको स्वीकृति लिई आफ्नो चालू पूंजी (वर्किङ क्यापिटल) बढाउनको लागि आवश्यक नगद वा जिन्सी ऋण लिन वा अनुदान स्वीकार गर्न सक्नेछ।

तर श्री ५ को सरकारको स्वीकृति नलिई कर्पोरेशनले कुनै विदेशी एजेन्सीबाट ऋण लिन वा अनुदान स्वीकार गर्न हुंदैन।

७. व्यवस्थाः कर्पोरेशनको सबै काम कारवाइको रेखदेख, निर्देशन र व्यवस्था समितिले गर्नेछ। साधारण सभाको व्यवस्था भएपछि सो सभाले पास गरे बमोजिम वा साधारण सभाको व्यवस्था नभएसम्म श्री ५ को सरकारबाट निर्णय भए बमोजिम गर्नुपर्ने गरी यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेका नियम वा विनियममा स्पष्ट लेखिए बाहेकका अरू काम कुराका सम्बन्धमा कर्पोरेशनलाई भएका सबै अधिकारहरूको प्रयोग र कर्तव्यहरूको पालन समितिले गर्नेछ।

तर समितिले यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गतका नियम वा विनियममा उल्लेख गरिएका आफ्ना कर्तव्य र अधिकारहरूमध्ये आफूले आवश्यक एवं उचित देखेका कर्तव्य र

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

अधिकारहरू जनरल मैनेजर वा एकभन्दा बढी सञ्चालकहरूको उपसमिति वा कर्पोरेशनका अरू पदाधिकारीले पालन तथा प्रयोग गर्ने गरी सुम्पन सक्नेछ ।

८. सञ्चालक समितिको गठन र सञ्चालकहरूको कार्य अवधिः–(१) सञ्चालक समिति (यसपछि समिति भनिएको) मा ६ जना सञ्चालकहरू रहनेछन् । ती सञ्चालकहरू शेयर होल्डरहरूको साधारण सभाद्वारा निर्वाचित हुनेछन् ।

(२) साधारण सभाद्वारा निर्वाचित हुने व्यवस्था नभएसम्म सञ्चालकहरू श्री ५ को सरकारबाट मनोनीत हुनेछन् । निर्वाचित सञ्चालकहरूको व्यवस्था नभएसम्म मनोनीत सञ्चालकहरूमध्येबाट श्री ५ को सरकारबाट मनोनीत एकजना सञ्चालक समितिको अध्यक्ष हुनेछन् । निर्वाचित सञ्चालकहरूको व्यवस्था भएपछि ती निर्वाचित सञ्चालकहरूले आफूमध्येबाट छानेका एकजना सञ्चालक समितिको अध्यक्ष हुनेछन् ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम मनोनीत सञ्चालकहरूको कार्य अवधि श्री ५ को सरकारको इच्छानुसार हुनेछ ।

तर श्री ५ को सरकारबाट अगावै खारेज नभएमा निर्वाचित सञ्चालकहरूको व्यवस्था भई निजहरूले आफ्नो कार्यभार लिएपछि मनोनीत सञ्चालकहरू स्वतः खारेज हुनेछन् ।

तर त्यसरी खारेज भएका व्यक्तिलाई सञ्चालकमा निर्वाचित गर्न यस उपदफाका कुनै कुराले बाधा पुऱ्याउनेछैन ।

(४) निर्वाचित सञ्चालकको कार्य अवधि ४ वर्षको हुनेछ । कार्य अवधि सकिए पछि पुनः सञ्चालकमा निर्वाचित हुन सक्नेछ ।

तर प्रथम पटक निर्वाचित ६ जना सञ्चालकहरूमध्ये गोलाप्रथाद्वारा निर्णय गरेका ३ जना सञ्चालकहरूको कार्य अवधि २ वर्षको हुनेछ ।

९. सञ्चालकको निमित्त अयोग्यताः–देहायको कुनै व्यक्ति सञ्चालक हुन सक्दैनः–

(क) कर्पोरेशनको कुनै वैतनिक पदाधिकारी, वा

(ख) ऋण तिर्न नसकी साहूको दामासाहीमा परेको व्यक्ति, वा

(ग) बहुला वा मानसिक सन्तुलन रहित व्यक्ति, वा

(घ) नैतिक पतन देखिने फौजदारी अभियोगमा कसूरदार प्रमाणित भै सो बापत ६ महीनाभन्दा बढी कैदको सजाय पाएको र कैदको सजाय भोगिसकेको मितिले ५ वर्ष भुक्तान नभएको ।

१०. सञ्चालकलाई हटाउन सकिने अवस्थाः–देहायका अवस्थामा मनोनीत सञ्चालकलाई श्री ५ को सरकारले र निर्वाचित सञ्चालकलाई साधारण सभामा उपस्थित शेयर होल्डरहरूको बहुमतले हटाउन सक्नेछः–

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(क) दफा ९ मा उल्लिखित कुनै अवस्था परेमा, वा

(ख) समितिको अनुमतिबिना समितिको बैठकमा लगातार ३ पटकभन्दा बढी अनुपस्थित भएमा र सो अनुपस्थितिको कारण मनोनीत सञ्चालक भए श्री ५ को सरकारको दृष्टिकोणबाट र निर्वाचित सञ्चालक भए साधारण सभाको दृष्टिकोणबाट बेमुनासिब देखिएमा, वा

(ग) दफा १६ उल्लंघन गरी कर्पोरेशनसंग भएको कुनै ठेक्का पट्टामा हिस्सेदार भएको प्रमाणित भएमा ।

११. सञ्चालकको राजीनामा र खालि हुने स्थानको पूर्तिः–(१) कुनै मनोनीत सञ्चालकले श्री ५ को सरकार छेउ र निर्वाचित सञ्चालकले समिति छेउ लिखित सूचना दिई आफ्नो पदबाट राजीनामा दिन सक्नेछ । राजीनामा स्वीकृत भएपछि निजले पद त्याग गरेको मानिनेछ ।

(२) मृत्यु, राजीनामा वा अरू कुनै कारणबाट कुनै मनोनीत वा निर्वाचित सञ्चालकको पद खालि हुन आएमा अवस्थानुसार अर्को मनोनयन वा निर्वाचनद्वारा सो खालि स्थानको पूर्ति गरिनेछ र यसरी मनोनीत वा निर्वाचित सञ्चालक आफ्नो साबिक-वालाको बांकी अवधिसम्ममात्र सो स्थानमा बहाल रहनेछ ।

(३) समितिको गठनमा कुनै त्रुटी भई वा कुनै सञ्चालकको स्थान खालि भै समितिमा काम कारवाइ भएको भए पनि सोही कारणलेमात्र त्यस्तो काम कारवाइ बदर हुन सक्दैन ।

१२. सञ्चालकहरूको पारिश्रमिकः– सञ्चालकहरूको पारिश्रमिक तोकिए बमोजिमको हुनेछ ।

१३. समितिको बैठकः–(१) तोकिएको समय र स्थानमा समितिको बैठक बस्नेछ र समितिको बैठकको कार्यविधि तोकिए बमोजिमको हुनेछ । अध्यक्ष वा निजको अनुपस्थितिमा सो बैठकको निमित्त सञ्चालकहरूले आफूहरूमध्येबाट छानेका सञ्चालकले समितिको बैठकको अध्यक्षता गर्नेछ ।

(२) समितिमा तत्काल कायम रहेका सदस्यहरूको कूल संख्याको आधिभन्दा बढी सदस्यहरू बैठकमा उपस्थित भएमा समितिको कोरम पुगेको मान्नुपर्छ र कोरम नपुगेमा सो बैठक स्थगित गरिनेछ ।

(३) समितिको बैठकमा उपस्थित भै मत दिने सञ्चालकहरूको बहुमतले सबै कुराको निर्णय हुनेछ । मत बराबर भएमा सो बैठकको अध्यक्षता गर्ने सञ्चालकले निर्णयात्मक मत दिन पाउनेछ ।

१४. जनरल मैनेजर, सल्लाहकार र अन्य कर्मचारीको नियुक्तिः–आफ्नो कार्यहरूको कुशल सञ्चालनको निमित्त कर्पोरेशनले एकजना मैनेजर र आफूले आवश्यक देखे जति अरू

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

सल्लाहकार र कर्मचारीहरू नियुक्त गर्न सक्नेछ । निजहरूको नियुक्ति, सेवाको शर्त र मेहनताना विनियममा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

तर साधारण सभाको व्यवस्था नभएसम्म कर्पोरेशनको जनरल मैनेजरको नियुक्ति श्री ५ को सरकारबाट हुनेछ र सेवाको अरू शर्तहरू पनि श्री ५ को सरकारबाट निर्धारित हुनेछ । सो शर्तहरू अनुसार निजले पाउने मेहनताना र अरू सुविधाहरू समेत श्री ५ को सरकारबाट तोकिदिए बमोजिम कर्पोरेशनको कोषबाट दिइनेछ ।

१५. समितिले व्यापारिक सिद्धान्तहरूको अनुसरण गरी काम गर्नेः—समितिले यो ऐन अन्तर्गत कार्य सम्पादन गर्दा सामान्यतया जनताको सुविधा एवं आर्थिक हितको ख्याल राखी व्यापारिक सिद्धान्त अनुसरण गर्नुपर्छ ।

१६. कर्पोरेशनका सञ्चालक र जनरल मेनेजर उपर प्रतिबन्धः—कर्पोरेशनका कुनै सञ्चालक र जनरल मैनेजर कर्पोरेशनसंग हुने कुनै ठेक्का पट्टामा हिस्सेदार हुन सक्ने छैन ।

स्पष्टीकरणः—देहायको अवस्थामा कर्पोरेशनको सञ्चालक वा जनरल मैनेजर कर्पोरेशनको ठेक्काम हिस्सेदार भएको मानिनेछः—

(क) कर्पोरेशनसंग हुने ठेक्का पट्टामा निजले आफ्नैतर्फबाट वा आफू मेनेजिंग एजेण्ट वा डाइरेक्टर वा जनरल मैनेजर रहेको कुनै कम्पनी वा कर्पोरेशनको तर्फबाट निजको नाम साझेदारको रूपमा सम्मिलित भएकोमा, वा

(ख) कर्पोरेशनसंग हुने ठेक्का पट्टाको साझेदार भएको कुनै फर्म वा संयुक्त परिवारको सदस्य भैराखेको वा त्यस्तो साझेदार भएको कुनै प्राइभेट लिमिटेड कम्पनीमा निज शेयर होल्डर भैराखेकोमा ।

परिच्छेद --३

कर्पोरेशनको काम, कर्तव्य र अधिकार

१७. कर्पोरेशनको काम, कर्तव्य र अधिकारः (१) यो ऐन र यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमहरूका अधीनमा रही नेपाल अधिराज्यका श्री ५ को सरकारबाट अनुमति दिएका क्षेत्रमा सुरक्षित, कुशल, सुव्यवस्थित, किफायत र उचित रूपबाट विद्युत् शक्तिको उत्पादन तथा वितरणको व्यवस्था गर्नु कर्पोरेशनको कर्तव्य हुनेछ । विद्युत् वितरण सेवालाई अत्यधिक फाइदा हुनेगरी विकास गर्दै लैजाने र विशेषतः सुपथ महसूलमा विद्युत् वितरण शुलभ हुने गर्न कर्पोरेशनले आफ्नो अधिकारको प्रयोग गर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) अन्तर्गतको अधिकार र कर्तव्यमा कुनै प्रतिकूल प्रभाव नपारी कर्पोरेशनले विशेष गरेर देहायमा लेखिएका अधिकारहरू प्रयोग गर्न पाउने छन्ः—

(क) औद्योगिक विकास जनताको सुविधा एवं आर्थिक हितको उद्देश्यले विद्युत् उत्पादन र वितरण सम्बन्धी कार्य गर्न,

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(ख) कर्पोरेशनमा नियुक्त हुन इच्छुक वा अरू कुनै व्यक्तिलाई विद्युत उत्पादन र वितरण सम्बन्धी प्रशिक्षणको व्यवस्था गर्न,

(ग) यो ऐन अन्तर्गत आफूले गर्न पाउने काम गर्न, चल अचल सम्पत्ति प्राप्त गर्न, भोग गर्न र नामसारी गर्न,

(घ) आफ्नै वा अरू कसैको निमित्त विद्युत् सम्बन्धी कल पूर्जाहरू बनाउन, मरमत गर्न र त्यसको उत्पादन गर्न,

(ङ) आफ्नो अधिकारको प्रयोग र कर्तव्यको पालनमा महत हुने किसिमको सबै ठेक्का पट्टाहरू लिन दिन र कार्यान्वित गर्न,

(च) आफूले सञ्चालन गरेको विद्युत् सेवाको र मालसामानहरूको मोल मजुरी, महसूल र अरू दस्तूर निर्धारण गरी असूल गर्न,

(छ) कर्पोरेशनको हित हुने काम गर्न माल गोदाम, वर्क्स शप वा त्यस्तै प्रकारका सेवाको सुधार हुने काम गर्न आवश्यक कदम उठाउन,

(ज) श्री ५ को सरकार, नेपाली नागरिक वा विदेशीहरुले राख्न ल्याएको धरौटी ब्याज दिई वा नदिई लिन र निजहरूको नाममा हिसाबको खाता खोल्न,

(झ) मांगेको बखत फिर्ता पाउन सक्ने गरी पत्यार लायक व्यक्तिहरूलाई पर्याप्त सेक्यूरिटी लिई सापटी दिन,

(ञ) कर्पोरेशनको सम्पत्ति धितो बन्धक राखी अरूसंग सापटी लिन,

(ट) कर्पोरेशनको सम्पत्ति भाडामा दिन, बिक्री गर्न वा अरू प्रकारको वन्दोवस्त गर्न,

(ठ) आफ्नो पदाधिकारी वा अरू कर्मचारीहरूको निमित्त बचत खाता खोल्न,

(ड) सापटी दिए बापत कर्पोरेशनले सेक्यूरिटीमा लिईराखेको चल सम्पत्ति बिक्री गर्न,

(ढ) आफ्ना पदाधिकारी वा अरू कर्मचारीहरूलाई पेन्सन, उपदान वा सञ्चय कोषको व्यवस्था गर्न,

(ण) डिपोजिटको ब्याज दिन र कर्पोरेशनको शेयरको लाभांश बांड्न,

(त) कर्पोरेशन प्रति जनताको विश्वास बढाउन आवश्यक प्रचार गर्न,

(थ) आफ्ना रकमलाई श्री ५ को सरकारले अनुमति दिएका सेक्युरिटी-हरूमा लगाउन, र

(द) यो ऐन अन्तर्गतको आफ्नो कर्तव्यहरूको पालन र अधिकारहरूको प्रयोग र यो ऐनको उद्देश्यहरूलाई कार्यान्वित गर्न आवश्यक भएका र त्यसको सिलसिलामा चाहिने अरू सबै काम कुराहरू गर्न ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र मान्य हुनेछ।

१८. श्री ५ को सरकारको पूर्व स्वीकृति प्राप्त गर्नुपर्ने:—कर्पोरेशनले श्री ५ को सरकारको पूर्व स्वीकृति नलिई देहायको काम कुरा गर्न हुंदैन:—

(क) दश लाख रुपैयांभन्दा बढी पर्ने कुनै अचल सम्पत्ति वा विद्युतशक्ति उत्पादन गर्ने मेशीनहरू वा अरू कुनै वस्तु खरीद गर्न वा प्राप्त गर्नको निम्ति पूंजी खर्च गर्न, वा

(ख) पांच वर्षभन्दा बढी समयको लागि कुनै अचल सम्पत्ति धितो लिन दिन, वा

(ग) दश लाखभन्दा बढी मोल पर्ने कुनै पनि सम्पत्ति वा अधिकार वा सुविधा बेच विखन वा नामसारी गर्न, वा

(घ) श्री ५ को सरकारको स्थानहरूमा बढी क्षेत्रमा आफ्नो सेवा को काम बढाउन वा गर्न ।

१९. कार्यक्रम पेश गर्ने:—(१) कर्पोरेशनले आर्थिक वर्ष शुरू हुनुभन्दा कमसेकम तीन महीना अगावै आगामी आर्थिक वर्षमा गरिने विद्युत् सेवा सञ्चालन सम्बधी कार्यक्रम, विकास कार्य, अरू काम कुराहरूको विवरण, पूंजी लगानी र कर्मचारीहरूको थप मद्दत चाहिने भए त्यसको विवरणसहित प्रस्तावित आर्थिक लगत पेश गर्नुपर्छ ।

(२) कुनै आर्थिक वर्षमा कर्पोरेशनले उपदफा (१) अन्तर्गत पहिले पेश भइसकेको कार्यक्रममा उल्लिखत कुराहरूको अतिरिक्त अरू विद्युत् सेवा वा सहायक अरू कामकुराहरूमा हातहालेमा वा हात हाल्न चाहेमा र यसले गर्दा प्रस्तावित आर्थिक लगतमा ठोस अदल—बदल ल्याउन सम्भावना भएमा कर्पोरेशनले यस्तो सेवा वा काम कुराको पूरक कार्यक्रम र त्यस सम्बन्धमा उक्त आर्थिक सालको बांकी रहन आएको समयमा बेहोर्ने खर्च र प्राप्त गर्ने रकमको पूरक लगत श्री ५ को सरकारमा स्वीकृति निमित्त पेश गर्नेछ ।

तर विद्युत् सेवाको आकस्मिक माग पूरा गर्न वा अरू विशेष परिस्थिति सम्हाल्नको लागि कर्पोरेशनले उपदफा (१) वा उपदफा (२) अन्तर्गत प्रस्तुत भएको कार्यक्रममा उल्लेख नभएको कुनै थप सेवा वा अरू सहायक काम कारवाइ चलाउन परेमा यस दफाले बाधा पुऱ्याउने छैन । त्यसको तोकिए बमोजिमको रिपोर्ट श्री ५ को सरकार छेउ पेश गर्नुपर्छ ।

परिच्छेद-- ४

साधारण सभा

२०. साधारण सभा — (१) कर्पोरेशनको जम्मा निष्काशित शेयर पूंजीको घटीमा १० प्रतिशत मूल्यको शेयर सर्वसाधारण जनतामा बिक्री भैसकेपछि प्रत्येक वर्ष कर्पोरेशनको वार्षिक हिसाब बन्द भएको मितिले २ महीनाभित्र कर्पोरेशनको प्रधान कार्यालयमा एक साधारण सभा (यसपछि वार्षिक साधारण सभा भनिएको) गरिनेछ । कर्पोरेशनले निकालेको शेयर

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

पूंजीको कमसेकम दश खण्डको एक खण्ड मूल्यको शेयर लिने शेयर होल्डरहरूले आपनो हस्ताक्षरमा लिखित निवेदन गरेमा वा समितिले आवश्यक ठहराएमा अरू कुनै समयमा पनि कर्पोरेशनको विशेष साधारण सभा गरिनेछ ।

(२) कर्पोरेशनले निकालेको जम्मा शेयरमध्ये कमसेकम एक चौथाइ मूल्यको शेयर लिएका शेयर होल्डरहरू आफैं वा तिनका प्रतिनिधि उपस्थित भएमा साधारण सभाको कोरम पूरा भएको मानिनेछ ।

(३) वार्षिक साधारण सभामा उपस्थित शेयरहोल्डरहरूले कर्पोरेशनको वार्षिक हिसाब तथा लाभ हानिको खाता, त्यस उपर लेखा परीक्षकको रिपोर्ट र कर्पोरेशनको वर्षभरिको काम सम्बन्धी समितिको रिपोर्ट उपर छलफल गर्नेछ । वार्षिक साधारण सभाको व्यवस्था हुन नसकेसम्म ती कुराहरू श्री ५ को सरकारमा पेश गरिनेछ ।

(४) कर्पोरेशनको शेयर होल्डरमा नाम दरिएको प्रत्येक व्यक्तिले आपनो नाममा भएको प्रत्येक शेयर बापत एक मत दिन पाउनेछ । शेयर होल्डरले आफैं उपस्थित भै वा रीतपूर्वकको अधिकारपत्र प्राप्त प्रतिनिधि पठाई मत दिन पाउनेछ । यस्तो प्रतिनिधि कर्पोरेशनको शेयर होल्डर बाहेक अरू कसैलाई नियुक्त गर्न हुंदैन ।

तर कुनै शेयरमा चुक्ता हुन बांकी मागिएको रकम भुक्तान नगर्ने शेयर होल्डरले मत दिन पाउने छैन ।

(५) सभाको निर्णय उपस्थित शेयर होल्डरहरू र प्रतिनिधिहरूको साधारण बहुमतको आधारमा गरिनेछ ।

२१. निर्देशहरू दिने श्री ५ को सरकारको अधिकारः– श्री ५ को सरकारले राष्ट्रिय हितको निमित्त उचित ठहरयाएमा कर्पोरेशनलाई देहायका कुराहरूको निर्देशहरू दिन सक्नेछ र त्यस्ता निर्देश पालन गर्नु कर्पोरेशनको कर्तव्य हुनेछः–

(क) कुनै खास क्षेत्रभित्र विद्युत सेवाको सञ्चालन गर्न वा अरू कामकारवाइ गर्न, वा

(ख) कर्पोरेशनले चलाइराखेको कुनै विद्युत सेवा वा अरू काम कारवाइ बन्द गर्न वा त्यसमा कुनै फेर बदल गर्न, वा

(ग) कर्पोरेशनले गर्न आंटेको कुनै काम कुरा नगर्न ।

२२. कर्पोरेशनको काम कार्यको जाँचबुझ पडताल गर्ने गराउने श्री ५ को सरकारको अधिकारः–

(१) श्री ५ को सरकारले नेपाल गजेटमा सूचना प्रकाशित गरी कर्पोरेशनको काम जाँचबुझ गर्न एउटा इन्स्पेक्टर नियुक्त गर्न सक्ने छः–

तर त्यस्तो जांच गराउन लागेको खर्च कर्पोरेशनले बेहोर्न कर लाग्ने छैन

(२) उपदफा (१) अन्तर्गत नियुक्त भएको इन्सपेक्टरले कर्पोरेशनसंग रहेका सबै हिसाब किताब र कागजपत्र जाँच्न पाउने छ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(३) यस दफा अन्तर्गत नियुक्त भएको इन्स्पेक्टरले श्री ५ को सरकार छेउ आफ्नो रिपोर्ट पेश गर्नेछ ।

परिच्छेद—५

कोष, हिसाब र लेखा परीक्षण

२३. कर्पोरेशनको कोषः— (१) कर्पोरेशनको आफ्नो एउटा छुट्टै कोष रहनेछ र ऋण र अनुदान लगायत कर्पोरेशनले प्राप्त गर्ने सबै रकम सोही कोषमा जम्मा गरिनेछ र कर्पोरेशनको तर्फबाट खर्च गर्नुपर्ने सबै रकमहरू पनि सोही कोषबाट व्यहोरिनेछ ।

(२) कोषको सबै रकम नेपाल राष्ट्रबैंक वा श्री ५ को सरकारले अनुमति दिएका अरू बैंकमा जम्मा गरिनेछ ।

२४. लेखा परीक्षणः— (१) कर्पोरेशनको लेखा परीक्षण श्री ५ को सरकारबाट खटाएको लेखा परीक्षकले गर्नेछ । लेखा परीक्षकलाई श्री ५ को सरकारबाट तोकिदिए बमोजिमको फी कर्पोरेशनको कोषबाट दिइनेछ ।

(२) कर्पोरेशनको वार्षिक हिसाब तथा लाभ हानिको खाता र तत्सम्बन्धी बिल, भरपाईहरूको लेखा परीक्षण गर्ने कर्तव्य लेखा परीक्षकको हुने छ । लेखापरीक्षकलाई कर्पोरेशनमा रहेको सबै हिसाब खाताहरूको लगत दिइनेछ । निजले जुनसुकै मनासिब समयमा कर्पोरेशनको जुनसुकै स्थान वा जुनसुकै पदाधिकारी वा अरू कर्मचारीसंग रहेको जुनसुकै हिसाब किताब र कागजातहरू हेर्न जाँच्न पाउनेछन् ।

(३) लेखा परीक्षकले वार्षिक हिसाब तथा लाभ हानिको खाता बारेको आफ्नो रिपोर्टको प्रतिलिपि १ श्री ५ को सरकारमा र अर्को प्रतिलिपि १ कर्पोरेशनको साधारण सभाको व्यवस्था भएपछि सो सभामा पेश गर्नेछ । सो रिपोर्टमा देहायका कुराहरू स्पष्ट रूपले उल्लेख हुनुपर्छः—

(क) कर्पोरेशनको वास्तविक आर्थिक स्थिति देखिने गरी सबै आवश्यक कुराहरू स्पष्ट खुलाई ठीकसंग वार्षिक हिसाब तथा लाभ हानिको खाता तयार गरिएको छ छैन,

(ख) लेखा परीक्षकले मांगेको कुनै स्पष्टीकरण वा सूचना कर्पोरेशनले दिएको छ छैन र दिएको भए सो स्पष्टीकरण वा सूचना सन्तोषप्रद छ छैन, र

(ग) पेश भएको वार्षिक हिसाब तथा लाभ हानिको खाता रीतपूर्वकको छ छैन ।

(४) कर्पोरेशनको उचित प्रबन्धको लागि उपयुक्त लागेका प्रस्तावहरू लेखापरीक्षकले पेश गर्न सक्नेछ । त्यसरी पेश गरिएका प्रस्तावहरू समिति र साधारण सभाको कार्यसूचीमा समावेश गरिनेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(५) श्री ५ को सरकारले शेयर होल्डरहरू र साहूहरूको संरक्षणको लागि कर्पोरेशनले उठाइराखेको कदमहरू यथेष्ट भए नभएको र कर्पोरेशनको हिसाब राख्ने तरीका ठीक भए नभएको कुरा खोली आफू छेउ रिपोर्ट पेश गर्न जुनसुकै समय लेखा-परीक्षकहरूलाई निर्देश गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद–६

विविध

२५. गोप्य राख्ने र विश्वासघात नगर्ने कुराको प्रतिज्ञा गर्नुपर्ने:– पद सम्हाल्नुभन्दा अघि नै कर्पोरेशनका प्रत्येक सञ्चालक, जनरल मैनेजर, लेखा परीक्षक, पदाधिकारी र अरू कर्मचारीले अनुसूचीमा लेखिए अनुसार आफ्नो ओहदा सम्बन्धी काम कुराहरू अधिकृत व्यक्तिबाहेक अरू व्यक्तिलाई प्रकाश गर्नेछैन र कर्पोरेशनको काममा विश्वासघात गर्नेछैन भनी प्रतिज्ञा गर्नुपर्छ ।

२६. मध्यस्थद्वारा झगडाको निर्णय:– (१) सञ्चालक समिति, जनरल मैनेजर र कर्पोरेशनका अरू पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूमध्ये कसैको आपसमा भैराखेको शर्तनामाका सम्बन्धमा कुनै झगडा भएमा सो झगडाको निर्णय अवस्था अनुसार श्री ५ को सरकारले तोकेको १ जना न्यायाधीशले मात्र गर्नेछ ।

(२) निर्णयको लागि उपदफा (१) अन्तर्गत मध्यस्थ छेउ पठाएको झगडाको सम्बन्धमा साक्षी प्रमाण बुझ्न, पक्ष विपक्षलाई उपस्थित गराउने र लिखतहरू पेश गराउने कुरामा अदालतलाई भए सरहको अधिकार मध्यस्थलाई हुनेछ ।

(३) मध्यस्थको निर्णय अन्तिम हुनेछ र सबै पक्षहरू उपर मान्य हुनेछ ।

२७. कर्पोरेशन विघटन गर्ने श्री ५ को सरकारको अधिकार:– (१) श्री ५ को सरकारले देहायको अवस्था कर्पोरेशन विघटन गरी त्यसको जाय ज्यथाको वितरणको निमित्त एक वा एकभन्दा बढी व्यक्तिहरूलाई लिक्विडेटर नियुक्त गर्न सक्नेछ:–

(क) कर्पोरेशनले निकालेको शेयर पूंजीको कमसेकम एक चौथाइ मूल्यको शेयर लिने शेयर होल्डरहरूले मनासिब माफिकको कारण देखाई लिखित रूपमा विघटनको मांग गरेमा, वा

(ख) कर्पोरेशनको काम सुचारूरूपले चलेको छैन वा कर्पोरेशनको सम्पत्ति हिनामिना हुंदै गएको छ वा कर्पोरेशनले श्री ५ को सरकारको निर्देशहरू बराबर उल्लंघन गरेको छ भन्ने श्री ५ को सरकारलाई लागेमा ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम श्री ५ को सरकारबाट निकालेको विघटन सम्बन्धी आदेश अन्तिम हुनेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(३) सो आदेश उपर कुनै अदालतमा प्रश्न उठाउन सक्ने छैन ।

२८. दण्ड सजायः– (१) कर्पोरेशनमा रहेको कुनै कागजातमा कसैले जानी जानी झुट्ठा व्यहोरा पारेमा वा पार्न लगाएमा निजलाई दुई वर्षसम्म कैदै वा ने.रू. दुई हजारसम्म जरीवाना वा दुवै सजाय हुनेछ ।

(२) कसैले दफा २२ अन्तर्गत नियुक्त भएको इन्स्पेक्टर वा दफा २४ अन्तर्गत नियुक्त भएको लेखा परीक्षकलाई निजको काम काजमा बाधा गरेमा वा निजले कानून बमोजिम मांगेको कागजपत्र वा सूचना कुनै मनासिब कारण बिना नदिएमा वा दिन लापरवाही गरेमा निजलाई ने.रू. एक हजारसम्म जरीवाना हुनेछ ।

(३) कसैले कर्पोरेशनको लिखित स्वीकृति नलिई कुनै विवरणपत्र वा विज्ञापनमा कर्पोरेशनको नाम प्रयोग गरेमा निजलाई ६ महीनासम्म कैदै वा ने.रू. एक हजारसम्म जरीवाना वा दुवै सजाय हुनेछ ।

(४) तत्काल सञ्चालक वा जनरल मैनेजर रहेको कुनै व्यक्तिले दफा १६ उल्लंघन गरी कर्पोरेशनसंग हुने लिखित ठेक्कामा हिस्सेदार भएमा निजलाई २ दुई वर्षसम्म कैदै वा ने.रू. पांचहजारसम्म जरीवाना वा दुवै सजाय हुनेछ ।

(५) दफा ३० अन्तर्गत बनेका नियमहरू उल्लंघन गरेमा बढीमा तीन महीनासम्म कैदै वा ने.रू. १०००।– एक हजार रुपैयांसम्म जरीवाना वा दुवै सजाय हुनेछ ।

२९. अदालतको अधिकार क्षेत्रः– आफ्नै तर्फबाट वा अरू कुनै व्यक्तिको तर्फबाट कर्पोरेशन वादी वा प्रतिवादी भएको कुनै मुद्दा मामिला वा यो ऐन अन्तर्गतको कुनै मुद्दा मामिला वा अरू कानूनी कारवाइको शुरू कारवाइ र किनारा गर्ने अधिकार क्षेत्र जिल्ला अदालतलाई हुनेछ ।

३०. नियमहरू बनाउने श्री ५ को सरकारको अधिकारः– यो ऐनको उद्देश्यहरू कार्यान्वित गर्न श्री ५ को सरकारले नियमहरू बनाउन सक्नेछ र ती नियमहरू नेपाल गजेटमा प्रकाशित भएपछि लागू हुनेछन् ।

३१. विनियमहरू बनाउने कर्पोरेशनको अधिकारः– कर्पोरेशनको काम कुराहरूको उचित सम्पादनको निमित्त यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेका नियमहरूमा बाधा विरोध नपारी कर्पोरेशनले विनियमहरू बनाउन सक्नेछ र ती विनियमहरू श्री ५ को सरकारबाट स्वीकृत भएपछि लागू हुनेछन् ।

३२. बचाउः– (१) प्रचलित नेपाल कानूनमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि यस ऐनमा लेखिएका कुराहरूमा यही ऐन बमोजिम हुनेछ ।

(२) नेपाल अधिराज्यको संविधानको धारा ५५ को उपधारा (४) अनुसार यो ऐन निष्क्रिय भएमा यो ऐनलाई कुनै अर्को नेपाल ऐनले खारेज गरे सरह मानी यो ऐन अन्तर्गत भए गरेको काम कुराहरूमा नेपाल कानून व्याख्या सम्बन्धी ऐन, २०१० को दफा ४ लागू हुनेछ ।

९५६ आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।